

Câteva reguli despre audierile de martori în acțiunile civile

Articolul ce urmează este primul dintr-o serie de două articole prin care o să examinăm rolul depozițiilor în sistemul juridic american.

Una dintre cele mai utile și în același timp neînțelese proceduri folosite în acțiunile civile este audierea de martori (*deposition*). Cunoscută în multe dintre diferitele instanțe americane sub denumirea de *examination before trial (EBT)* („examinare înainte de proces”), depoziția are un rol esențial pentru aflarea adevărului în etapa premergătoare desfășurării litigiului, denumită *discovery*, etapă ce nu are echivalent în procedura civilă românească. Trebuie însă înțeleasă ca reprezentând perioada de timp ce urmează după înregistrarea cererii de chemare în judecată și până la susținerea cauzei în fața instanței, timp în care părțile adună probele pe care le vor prezenta apoi la proces.

Regulile Federale de Procedură Civilă oferă părților posibilitatea să audieze atât partea adversă cât și alți martori care ar putea avea cunoștință despre împrejurări pertinente cauzei. Conținutul audierii este limitat la subiecte care au o legătură rezonabilă cu procesul respectiv. Oricum, în practică, avocații pot pune întrebări cu privire la o gamă foarte largă de aspecte incidente cazului.

Procedura începe cu notificarea persoanei ce urmează a fi audiată. Acest document conține numele părților (e.g. „Popescu, reclamant, versus Marinescu, pârât”), data, ora și locul unde va avea loc audierea. Deși regulile federale nu impun o regulă cu privire la locul audierii, de obicei depozițiile au loc la biroul avocatului care le-a solicitat. Notificarea conține și informații cu privire la subiectele ce vor fi discutate și eventual la documentele pe care persoana audiată este obligată să le prezinte.

Dacă una dintre părți este o corporație, potrivit Regulii nr. 30(b)(6), aceasta trebuie să pună un martor la dispoziția părții adverse, în vederea audierii. Contrar a ceea ce cred mulți oameni de afaceri și chiar unii avocați, martorul corporației nu trebuie să fie persoana care deține cele mai multe informații despre compania respectivă; oricine, chiar persoane care nu au calitatea de angajați, pot depune mărturie în favoarea corporației. Mai mult, s-a sugerat chiar că se poate angaja un actor care să apară ca martor. Singura consecință este că respectiva companie va fi ținută de declarațiile făcute de această persoană.

Din primele zile la facultatea de drept, avocații învață Regula Cardinală: „Nu pune niciodată o întrebare la care nu știi deja răspunsul”. Audierile de martor constituie însă o notabilă excepție. Audierea martorilor nu are loc pentru câștigarea procesului, ci pentru aflarea cât mai multor informații pertinente cauzei. Mulți avocați uită acest lucru și se angajează în dispute aprinse doar pentru a simți că dețin controlul. De multe ori, rezultate mult mai bune se pot obține adoptând o tactică mai puțin agresivă. Scopul principal al examinării martorului în această etapă este de a obține declarații date sub jurământ, pe care ulterior nu le mai poate retrage. Un avocat iscusit poate folosi la proces declarațiile făcute în timpul depozițiilor, pentru a ataca credibilitatea martorului, dacă acesta își

modifică mărturia în fața instanței. În filme, avocații confruntă martorii cu întrebări de genul: „Ai mințit atunci sau minți acum?”

În funcție de acustica din sală și de aparatura electronică folosită în timpul unei depoziții, martorul va sta de cele mai multe ori aproape de stenograf (*court reporter*). Stenograful înregistrează practic fiecare cuvânt ce va fi rostit în timpul depoziției. Mai demult, aceste înregistrări se făceau de mână, însă în ultima vreme stenografuli folosesc un aparat care seamănă cu o mini mașină de scris. Fiecare apăsare de tastă reprezintă un cuvânt sau o expresie. Transcriptul se păstrează pe o singură rolă de hârtie, care va fi suficientă oricât ar fi mărturia de lungă. Ultimele modele ale acestor aparate nu funcționează cu hârtie, stocând informația în formă electronică. Deși o persoană fără experiență în domeniu nu înțelege nimic din caracterele înregistrate, stenograful este în măsură să citească oricare din cuvintele sau frazele înregistrate, dacă i se solicită acest lucru. Avocatul poate vedea toată conversația instantaneu pe laptopul său, dacă folosește „Live Note” software. În acest sens, trebuie făcută o conexiune prin cablu între mașina de scris și laptop, și întreaga conversație va apărea pe laptopul avocatului în formă lizibilă. Avocatul marchează pasajele mai importante, la care se poate întoarce ulterior cu multă ușurință pentru a le folosi în timpul depoziției. Deși unii clienți consideră că folosirea programului „Live Note” este un lux extrem de scump, acest software oferă avantaje demne de luat în considerare.

Mai mult, anumite depoziții pot fi filmate. Acest gen de înregistrare adaugă o altă fațetă mărturiei. Nu numai că este înregistrat fiecare cuvânt, dar se vor păstra și expresiile faciale, precum și orice alte mișcări făcute. Avocații experimentați folosesc înregistrările video pentru a prezenta juriului diferite aspecte ale personalității martorilor. Cum s-a comportat martorul în timpul audierii? A părut interesat, alert sau agitat? A fost calm, relaxat, inactiv sau apatic? Pe de altă parte, dacă martorul nu poate depune mărturie la proces, caseta video va fi folosită pentru a oferi juriului posibilitatea de a înțelege personalitatea martorului. Experții psihologi au concluzionat că majoritatea oamenilor rețin mai bine ceea ce văd decât ceea ce aud. De aceea, chiar și cele mai bune depoziții pot fi afectate de felul în care vorbește, se mișcă sau este îmbrăcat martorul.

Săptămâna viitoare vom examina mecanismele unei depoziții și vom oferi trucuri pentru succesul unei audieri.

Av. Elena Moldovan, fost judecător român, este consilier la White & Associates, P.C., o firmă de avocatură specializată în imigrație, litigii civile și penale, precum și cauze comerciale. Puteți lua legătura cu d-na Moldovan prin email la evm@dmwlawfirm.com sau la telefon 212-233-0060.